

Rytterfægtingen ved Aarhus 31. maj 1849

Dragonforeningen for Aarhus og omegn

<https://aarhusdragoner.dk/>

Rytterfægtningen ved Aarhus fandt sted 31. maj 1849 som et led i Treårskrigen. Kampen stod nord for Aarhus, hvor Stjernepladsen er i dag. Fægtningen stod mellem de danske dragoner og preussiske husarer og endte med dansk sejr. Kampen varede kun omkring 10-15 minutter, men havde indflydelse på krigen videre gang.

Fægtningen

Den 31. maj 1849 rykkede fjenden igen ind i Århus, som danskerne havde forladt, for ikke at skade byen ved kamphandlinger.

Fjenden fortsatte umiddelbart efter mod nord med to husareskadroner fra 2. Westfälisches Husarregiment Nr. 11 og 60 jægere fra et Jægerkompagni, alle ledet af fyrsten af Salm Salm.

Her kom de i kamp med de danske enheder anført af Gotthold Müller.

De danske Dragoner havde slebne sabler og huggede efter fjendens hoved som befalet af ritmester S. C. Barth. Fjendens colpachs og beklædning ydede ikke megen beskyttelse, hvorimod dragonernes hjelme og tykke jakker gav god beskyttelse.

De tyske husarers sabler var ikke slebne og kunne derfor ikke gøre megen skade. Det rystede de tyske husarer. De havde forventet en ”gentlemankrig”.

I krigen store sammenhæng var der kun tale om et lille slag. Alligevel krediteres det for at have stoppet tyskernes fremrykning i Jylland, og dét var afgørende, fordi det i juni muliggjorde udslibningen af størstedelen af de danske tropper fra Helgenæs til Fyn.

Baggrund for træfningen

Rytterfægtningen ved Aarhus var en del af treårskrigen 1848-50. Krigen var et resultat af flere års spændinger mellem de to hertugdømmer Slesvig og Holsten og det danske overherredømme, og blev udløst da Slesvig-Holsten endelig gjorde oprør i marts 1848. Holsten hørte ligesom Slesvig under den danske konge, men var samtidig en del af Det Tyske Forbund, og her kunne man ikke sidde slesvig-holstenernes bøn om assistance overhørig: Med Preussen i spidsen gik man ind i konflikten på deres side.

Efter en længere våbenhvile august 1848-marts 1849, der blev afbrudt af Danmark, var den danske hær oppe på 41.000 mand. De stod overfor en tysk hær, der til sammen udgjordes af 20.000 slesvig-holstenerne og over 45.000 forbundstropper. Kraftigt i undertal havde danskerne i maj forskanset sig tre steder i Jylland: Ved Dybbøl-Als, i Fredericia og i området nord for Aarhus med base på Helgenæs. Stillinger der lå ud til havet, hvad gjorde det muligt at drage fordel af den overlegne danske flåde.

Det var general Olaf Rye, deraf Ryesgade, der ledede tropperne. Han havde fået til ansvar at trække de tyske styrker op i Jylland, med det formål at sprede den talmæssigt overlegne fjende, og det var til fulde lykkedes: I slutningen af maj nåede en større styrke Aarhus, og tvang de danske tropper til at trække sig ud af byen.

Fægtningens forløb.

Den 31. maj var en tør, solbeskinnet dag, og set fra Aarhus tog træfningen sig blot ud som en stor støvsky. Selve kampen har ritmester S. C. Barth berettet om. Under ledelse af oberst Frederik Gotthold von Müller var han af general Rye blevet beordret til at foretage rekognoscering i retning af Aarhus.

Da Barth ankommer til Vejlbj, finder han oberst Møller i kamp med preussiske dragoner og infanteri. Efter at have gjort nogle hurtige udgravninger at falde tilbage til, instruerer Barth sine dragoner til at tage kapperne af, for bedre at kunne bruge sablen, og til kun at hugge efter hovedet. Så angriber de den løse kæde af tysk infanteri, der befinder sig på rugmarken mellem dem og Randersvej.

De kan ikke stille meget op, og en del af dem hugges ned, men da Barth kommer på den anden side, møder et ubehageligt syn ham: Fra Randersvej rykker tyske husarer frem, og i retning af Hasle er yderligere en eskadron husarer opmarcheret.

Det får Barth til at sende en del af sine mænd tilbage mod Vejlbj, hvad de tililende tyskere misforstår som en tilbagetrækning. I forvirringen rider de forbi Barth og hans dragoner, og omtrent samtidig ankommer danske forstærkninger.

De tyske tropper er nu delvist omringet og i mindretal, og må trække sig tilbage ad Randersvej til Aarhus, som de besatte tidligere på dagen.

Alt sammen havde været mindre end 15 minutter. Tabene var på dansk side 2 døde, 5 sårede og fire tilfangetagne; på tysk side 2 døde, 23 sårede, hvoraf en stor del døde i løbet af første døgn - hvad ikke mindst de mange hovedhug ifølge Barth bidrog til - og 25 tilfangetagne. Der var tale om dansk sejr, om end en lille en af slagsen.

Betydningen af rytterfægtningen

I krigens store sammenhæng var der kun tale om et lille slag. Alligevel krediteres det for at have stoppet tyskernes fremrykning i Jylland, og dét var afgørende fordi det senere i juni muliggjorde udslibningen af størstedelen af de danske tropper fra Helgenæs til Fyn. Netop flåden var afgørende for den danske sejr i krigen: Kontrollen på havet gjorde det muligt at koncentrere tropperne i Jylland og, som det var tilfældet efter ryttertræfningen, hurtigt og uden tyskernes vidende, at transportere dem rundt. Fra Fyn transporteredes tropperne til Fredericia, hvor danskerne i det store slag 6. juli brød den tyske belejring af byen, og vandt et afgørende sejr

Kort efter blev der, efter pres fra de europæiske stormagter mod tyskerne, indgået våbenhvile med Det Tyske Forbund, og danskerne kunne nu koncentrere sig om at nedkæmpe oprøret i Slesvig-Holsten.

